כיתה ז' | תנ"ך | שיעור 2 מתוך 6 | 45 דק' | שמואל א כג, א-כח

ממלכתי: שמואל א נלמד בכיתה ז' (יח-כה: יחידת בקיאות לבחירה; כו-כז להעשרה). חמ"ד: לפי מתווה תשפ"ז ספר שמואל א נלמד בכיתה ח', והיחידה מתאימה גם לה; לימוד עם רש"י, רד"ק ומצודת דוד. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

"ואתה תמלך על ישראל": דוד בקעילה, יונתן במדבר זיף וסלע המחלקות

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יספרו את שלושת חלקי הפרק: הצלת קעילה ובריחה ממנה, ביקור יונתן במדבר זיף, והמרדף במדבר מעון שנגמר בסלע המחלקות
- התלמידים יסבירו איך דוד מקבל החלטות: הוא שואל בה' (ובאפוד), ולא סומך רק על עצמו או על אנשיו
- התלמידים ישוו בין שאול שאומר "נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי" לבין מה שהכתוב קובע: "וְלֹא-נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ"

📚 בהתאם לתוכנית הלימודים

בהתאם לתוכנית הלימודים: ממלכתי, כיתה ז' (תוכנית הלימודים בתנ"ך): "יחידת בקיאות ולמידה עצמית" לבחירה, שמואל א יח-כה (סיפורי שאול, דוד ויהונתן; מות שמואל; דוד ונבל הכרמלי). חמ"ד (מתווה להוראת שמואל א, תשפ"ז, כיתה ח'): הפרק אינו מופיע במתווה תשפ"ז (בין פרקים כב לכד); השיעור משלים את הרצף. (תוכנית הלימודים, ממלכתי · תוכנית הלימודים, חמ"ד)

❓ השאלה הגדולה של השיעור

כשכולם סביבך מפחדים או בוגדים, מה נותן לך כוח להמשיך?

בפרק הזה דוד מציל עיר שלמה, ואנשיה מוכנים להסגיר אותו. אנשי זיף מלשינים עליו, ושאול כמעט תופס אותו. ובאמצע כל זה מגיע יונתן ו"וַיְחַזֵּק אֶת-יָדוֹ, בֵּאלֹהִים". הפרק שואל מה מחזק אדם במצוקה: ביטחון בה', חבר נאמן, או שניהם.

🚪 כרטיס כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה בכתב, בלי ציון:

1. מה קיבל דוד מאחימלך הכהן בנוב?
2. מי נמלט מהרג כהני נוב והגיע אל דוד?
3. כמה אנשים התקבצו אל דוד במערת עדולם, ומי הם היו?

למורה: השאלות מזכירות את פרקים כא-כב, ובעיקר את אביתר: הוא הביא את האפוד, ובזכותו דוד שואל בה' בפרק היום. גם ה-400 של עדולם הם "אנשי דוד" שמפחדים בפסוק ג.

🧪 פתיחה

שואלים: "נניח שעזרתם לחבר בבעיה גדולה, ואחר כך גיליתם שהוא מוכן להלשין עליכם. מה הייתם מרגישים? מה הייתם עושים?" שומעים 3-4 תשובות. אחר כך: "זה בדיוק מה שקרה לדוד בעיר קעילה. נקרא ונראה מה הוא עשה, ומי בא לחזק אותו".

📖 הסבר למורה

הרקע: בפרק כב שאול הרג את כהני נוב, ורק אביתר נמלט אל דוד. אביתר הביא איתו את האפוד: "אֵפוֹד, יָרַד בְּיָדוֹ". מצודת דוד מסביר שמכאן דוד יכול לשאול בה': "שאביתר הביא עמו האפוד ובו שאל". באפוד היו האורים והתומים, ודרכם קיבלו תשובה מה'.

הצלת קעילה (א-ה): הפלשתים בוזזים את הגרנות בקעילה, עיר ביהודה. דוד שואל בה' "הַאֵלֵךְ וְהִכִּיתִי, בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה", ומקבל תשובה חיובית. אנשיו מפחדים: "הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה בִּיהוּדָה, יְרֵאִים". דוד שואל שוב, ה' עונה "כִּי-אֲנִי נֹתֵן אֶת-פְּלִשְׁתִּים, בְּיָדֶךָ", ודוד מושיע את אנשי קעילה.

המלכודת בקעילה (ו-יג): שאול שומע שדוד בקעילה ושמח: "נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי – כִּי נִסְגַּר לָבוֹא, בְּעִיר דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ". דוד שואל באפוד שתי שאלות: האם שאול ירד, והאם אנשי קעילה יסגירו אותו. התשובה: "יֵרֵד", "יַסְגִּירוּ". אנשי העיר שהוא הציל מוכנים למסור אותו. דוד ו-600 אנשיו עוזבים את העיר.

יונתן במדבר זיף (יד-יח): הכתוב מסכם: "וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל-הַיָּמִים, וְלֹא-נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ". יונתן, בנו של שאול, הולך אל דוד בסתר ומחזק אותו: "אַל-תִּירָא, כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד שָׁאוּל אָבִי, וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל, וְאָנֹכִי אֶהְיֶה-לְּךָ לְמִשְׁנֶה". רד"ק מסביר את "באלהים": "חזק ידו שלא יירא בדבר אלהים שהבטיחו על ידי הנביא כי ימלוך". השניים כורתים ברית לפני ה'. זו הפגישה האחרונה שלהם שמסופרת בתנ"ך.

הזיפים וסלע המחלקות (יט-כט): אנשי זיף מלשינים לשאול איפה דוד מסתתר. שאול מברך אותם: "בְּרוּכִים אַתֶּם לַה': כִּי חֲמַלְתֶּם, עָלָי", כאילו הוא המסכן והנרדף. המרדף מגיע לשיא: שאול ואנשיו בצד אחד של ההר, דוד ואנשיו בצד השני, כמעט נתפסים. ואז מגיע מלאך (שליח): "כִּי-פָשְׁטוּ פְּלִשְׁתִּים עַל-הָאָרֶץ". שאול חוזר, והמקום נקרא "סֶלַע, הַמַּחְלְקוֹת".

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

שמואל א פרק כג, פסוקים א-יג

(א) וַיַּגִּדוּ לְדָוִד, לֵאמֹר: הִנֵּה פְּלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּקְעִילָה, וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת-הַגֳּרָנוֹת.

(ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה', לֵאמֹר, הַאֵלֵךְ וְהִכֵּיתִי, בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה; וַיֹּאמֶר ה' אֶל-דָּוִד, לֵךְ וְהִכִּית בַּפְּלִשְׁתִּים, וְהוֹשַׁעְתָּ, אֶת-קְעִילָה.

(ג) וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד, אֵלָיו, הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה בִּיהוּדָה, יְרֵאִים; וְאַף כִּי-נֵלֵךְ קְעִלָה, אֶל-מַעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים.

(ד) וַיּוֹסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאוֹל בַּה', וַיַּעֲנֵהוּ ה'; וַיֹּאמֶר, קוּם רֵד קְעִילָה – כִּי-אֲנִי נֹתֵן אֶת-פְּלִשְׁתִּים, בְּיָדֶךָ.

(ה) וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁו קְעִילָה וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים, וַיִּנְהַג אֶת-מִקְנֵיהֶם, וַיַּךְ בָּהֶם, מַכָּה גְדוֹלָה; וַיֹּשַׁע דָּוִד, אֵת יֹשְׁבֵי קְעִילָה.

(ו) וַיְהִי, בִּבְרֹחַ אֶבְיָתָר בֶּן-אֲחִימֶלֶךְ אֶל-דָּוִד – קְעִילָה; אֵפוֹד, יָרַד בְּיָדוֹ.

(ז) וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל, כִּי-בָא דָוִד קְעִילָה; וַיֹּאמֶר שָׁאוּל, נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי – כִּי נִסְגַּר לָבוֹא, בְּעִיר דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ.

(ח) וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-כָּל-הָעָם, לַמִּלְחָמָה, לָרֶדֶת קְעִילָה, לָצוּר אֶל-דָּוִד וְאֶל-אֲנָשָׁיו.

(ט) וַיֵּדַע דָּוִד – כִּי עָלָיו, שָׁאוּל מַחֲרִישׁ הָרָעָה; וַיֹּאמֶר אֶל-אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן, הַגִּישָׁה הָאֵפוֹד.

(י) וַיֹּאמֶר, דָּוִד, ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שָׁמֹעַ שָׁמַע עַבְדְּךָ כִּי-מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לָבוֹא אֶל-קְעִילָה – לְשַׁחֵת לָעִיר, בַּעֲבוּרִי.

(יא) הֲיַסְגִּרֻנִי בַעֲלֵי קְעִילָה בְּיָדוֹ הֲיֵרֵד שָׁאוּל, כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדֶּךָ – ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַגֶּד-נָא לְעַבְדֶּךָ; וַיֹּאמֶר ה', יֵרֵד.

(יב) וַיֹּאמֶר דָּוִד – הֲיַסְגִּרוּ בַעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת-אַנָשַׁי, בְּיַד-שָׁאוּל; וַיֹּאמֶר ה', יַסְגִּירוּ.

(יג) וַיָּקָם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו כְּשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ, וַיֵּצְאוּ מִקְּעִלָה, וַיִּתְהַלְּכוּ, בַּאֲשֶׁר יִתְהַלָּכוּ; וּלְשָׁאוּל הֻגַּד, כִּי-נִמְלַט דָּוִד מִקְּעִילָה, וַיֶּחְדַּל, לָצֵאת.

שמואל א פרק כג, פסוקים יד-כח

(יד) וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת, וַיֵּשֶׁב בָּהָר בְּמִדְבַּר-זִיף; וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל-הַיָּמִים, וְלֹא-נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ.

(טו) וַיַּרְא דָּוִד, כִּי-יָצָא שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֶת-נַפְשׁוֹ; וְדָוִד בְּמִדְבַּר-זִיף, בַּחֹרְשָׁה.

(טז) וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׁאוּל, וַיֵּלֶךְ אֶל-דָּוִד חֹרְשָׁה; וַיְחַזֵּק אֶת-יָדוֹ, בֵּאלֹהִים.

(יז) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַל-תִּירָא, כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד שָׁאוּל אָבִי, וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל, וְאָנֹכִי אֶהְיֶה-לְּךָ לְמִשְׁנֶה; וְגַם-שָׁאוּל אָבִי, יֹדֵעַ כֵּן.

(יח) וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית, לִפְנֵי ה'; וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּחֹרְשָׁה, וְיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ.

(יט) וַיַּעֲלוּ זִפִּים אֶל-שָׁאוּל, הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר: הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ בַּמְּצָדוֹת, בַּחֹרְשָׁה – בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה, אֲשֶׁר מִימִין הַיְשִׁימוֹן.

(כ) וְעַתָּה לְכָל-אַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ, לָרֶדֶת – רֵד; וְלָנוּ הַסְגִּירוֹ, בְּיַד הַמֶּלֶךְ.

(כא) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל, בְּרוּכִים אַתֶּם לַה': כִּי חֲמַלְתֶּם, עָלָי.

(כב) לְכוּ-נָא הָכִינוּ עוֹד, וּדְעוּ וּרְאוּ אֶת-מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר תִּהְיֶה רַגְלוֹ – מִי רָאָהוּ, שָׁם: כִּי אָמַר אֵלַי, עָרוֹם יַעְרִם הוּא.

(כג) וּרְאוּ וּדְעוּ, מִכֹּל הַמַּחֲבֹאִים אֲשֶׁר יִתְחַבֵּא שָׁם, וְשַׁבְתֶּם אֵלַי אֶל-נָכוֹן, וְהָלַכְתִּי אִתְּכֶם; וְהָיָה, אִם-יֶשְׁנוֹ בָּאָרֶץ – וְחִפַּשְׂתִּי אֹתוֹ, בְּכֹל אַלְפֵי יְהוּדָה.

(כד) וַיָּקוּמוּ וַיֵּלְכוּ זִיפָה, לִפְנֵי שָׁאוּל; וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּמִדְבַּר מָעוֹן, בָּעֲרָבָה – אֶל, יְמִין הַיְשִׁימוֹן.

(כה) וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו, לְבַקֵּשׁ, וַיַּגִּדוּ לְדָוִד, וַיֵּרֶד הַסֶּלַע וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר מָעוֹן; וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל, וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי-דָּוִד מִדְבַּר מָעוֹן.

(כו) וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל מִצַּד הָהָר, מִזֶּה, וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו מִצַּד הָהָר, מִזֶּה; וַיְהִי דָוִד נָחְפָּז לָלֶכֶת, מִפְּנֵי שָׁאוּל, וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל-דָּוִד וְאֶל-אֲנָשָׁיו, לְתָפְשָׂם.

(כז) וּמַלְאָךְ בָּא, אֶל-שָׁאוּל לֵאמֹר: מַהֲרָה וְלֵכָה, כִּי-פָשְׁטוּ פְּלִשְׁתִּים עַל-הָאָרֶץ.

(כח) וַיָּשָׁב שָׁאוּל, מֵרְדֹּף אַחֲרֵי דָוִד, וַיֵּלֶךְ, לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים; עַל-כֵּן, קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא, סֶלַע, הַמַּחְלְקוֹת.

שם ה' מובא בכתיב ה'. הפרק מובא במלואו, בשני חלקים: קעילה, ומדבר זיף ומדבר מעון. הפסוק "ויעל דוד משם וישב במצדות עין גדי" מופיע בתנ"כים רבים כפסוק הראשון של פרק כד, וכך הוא מובא כאן.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "וַיֹּאמֶר דָּוִד – הֲיִסָּגְרוּ בַּעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת-אֲנָשַׁי, בְּיַד-שָׁאוּל; וַיֹּאמֶר ה', יַסְגִּירוּ" (שמואל א כג, יב)

💭 **מפרשים:** רד"ק מביא מכאן כלל של חז"ל על השאלה באורים ותומים: "שאין שואלין באורים ותומים שני דברים כאחד". דוד שאל שתי שאלות יחד, קיבל תשובה רק על אחת, ולכן שאל שוב.

📜 **כתוב:** "וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל, וְאָנֹכִי אֶהְיֶה-לְּךָ לְמִשְׁנֶה" (שמואל א כג, יז)

💭 **מפרשים:** רד"ק: "אני מבקש ממך שאהיה אני משנה לך כשתמלוך". יונתן, יורש העצר, מוותר על המלוכה ומבקש להיות השני.

📜 **כתוב:** "עַל-כֵּן, קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא, סֶלַע, הַמַּחְלְקוֹת" (שמואל א כג, כח)

💭 **מפרשים:** שני פירושים לשם: רש"י: "שֶׁהָיָה לִבּוֹ שֶׁל שָׁאוּל חָלוּק לִשְׁתֵּי דֵעוֹת" (להילחם בפלשתים או לרדוף את דוד). מצודת דוד: שם "נחלקו ונפרדו שאול ואנשיו, מעם דוד ואנשיו".

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), לוח, דף עבודה, מפה של מדבר יהודה (קעילה, זיף, מעון, עין גדי)

1. כרטיס כניסה (2 דקות)
2. פתיחה: "עזרתי לחבר, והוא מוכן להלשין עליי" (3 דקות)
3. קריאה מודרכת בפסוקים א-יג: שתי השאלות הראשונות ושתי השאלות באפוד. על הלוח: מה שאל דוד ומה ענה ה' (11 דקות)
4. קריאה בפסוקים יד-יח: ביקור יונתן. דיון קצר: מה פירוש "ויחזק את ידו באלהים"? (8 דקות)
5. עבודה בזוגות: פסוקים יט-כט. משרטטים את ההר, שאול בצד אחד ודוד בצד השני, ומסמנים מה הציל את דוד (9 דקות)
6. דיון כיתתי: "נכר אתו אלהים בידי" מול "ולא נתנו אלהים בידו" (6 דקות)
7. דף עבודה, שאלות 1-2 (4 דקות)
8. כרטיס יציאה (2 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. למה דוד שאל בה' פעמיים לפני שיצא להציל את קעילה?
2. מה שאל דוד באפוד כשהיה בקעילה, ומה ענה ה'?
3. מה אמר יונתן לדוד במדבר זיף?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. שאול אומר "נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי", והכתוב אומר "וְלֹא-נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ". מה הכתוב רוצה ללמד אותנו מההשוואה?
2. שאול מברך את הזיפים "כִּי חֶמַלְתֶּם, עָלָי". איך שאול רואה את עצמו? האם זה נכון?
3. למה לדעתכם יונתן מוכן לוותר על המלוכה בשביל דוד?

הערכה (מה דעתי?)

1. אנשי קעילה היו מוכנים להסגיר את מי שהציל אותם. האם אפשר להבין אותם (הם פחדו מגורל נוב)? האם זה מצדיק אותם?
2. מי בחייכם "מחזק את ידכם" כשקשה? מה הוא עושה או אומר?

🏁 סיכום השיעור

דוד מציל את קעילה אחרי ששאל בה', ונאלץ לברוח ממנה כי אנשיה מוכנים להסגיר אותו. יונתן בא אליו במדבר זיף, מחזק אותו ומכריז "ואתה תמלך על ישראל". הזיפים מלשינים, ושאול כמעט תופס את דוד, עד שהפלשתים מכריחים אותו לחזור. הכתוב חוזר על הרעיון: שאול מחפש, אבל "לא נתנו אלהים בידו".

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

כתבו במשפט אחד: מה הציל את דוד בפרק הזה? בחרו דבר אחד (שאלה בה', יונתן, הפלשתים) ונמקו.

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- קריאה ספרותית: האירוניה, שאול חושב שה' איתו ("נכר אתו אלהים בידי"), והכתוב מראה את ההפך.
- דיון ערכי: הכרת הטוב לעומת פחד. אנשי קעילה והזיפים.
- דמויות: יונתן, החבר הנאמן שמוותר על המלוכה.
- גאוגרפיה: מדבר יהודה, מקומות מסתור, ולמה בורחים דווקא לשם.

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- האורים והתומים: מה הם, ודיני השאלה בהם לפי רד"ק (לא שואלים שני דברים כאחד).
- דגש אמוני: דוד אינו פועל בלי לשאול בה', גם כשהוא בטוח שהמעשה טוב.
- "ויחזק את ידו באלהים": חיזוק באמונה בהבטחה של ה' שדוד ימלוך.
- השגחה: "ולא נתנו אלהים בידו" והמלאך שבא ברגע האחרון.

💡 הערות למורה

"מלאך" בפסוק כז הוא שליח (אדם שבא עם הודעה), כדאי לומר זאת לתלמידים. אפשר לצייר על הלוח הר עם שני צדדים כדי שיבינו את המרדף בפסוק כו. כדאי לחבר לפרק כב: אנשי קעילה ראו מה קרה לנוב, וזה אולי מסביר את הפחד שלהם. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

בדף העבודה: טבלה של השאלות ששאל דוד בה' והתשובות, שאלה על אנשי קעילה, שאלה על ביקור יונתן, השוואה בין דברי שאול לדברי הכתוב, ושאלה על השם סלע המחלקות, ובסוף משימת סיכום קצרה. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- שמואל א פרק כג, מכון ממרא
- רש"י על שמואל א כג, ספריא
- רד"ק על שמואל א כג, ספריא
- מצודת דוד על שמואל א כג, ספריא

מחוון: "ואתה תמלך על ישראל": דוד בקעילה, יונתן במדבר זיף וסלע המחלקות

🚪 **כרטיס כניסה:** (1) לחם הפנים ואת חרב גלית (כא, ז-י). (2) אביתר בן אחימלך (כב, כ). (3) כ-400 איש: משפחתו, וכל איש מצוק, בעל חוב או מר נפש (כב, א-ב). לקבל כל תשובה סבירה; הכרטיס לא נבדק בציון.

1. פסוק ב: האם ללכת ולהכות בפלשתים; ה': "לך והכית בפלשתים והושעת את קעילה". פסוק ד: (שאל שוב, כי אנשיו פחדו); ה': "קוּם רֵד קְעִילָה – כִּי-אָנֹכִי נֹתֵן אֶת-פְּלִשְׁתִּים, בְּיָדֶךָ". פסוק יא: האם שאול ירד לקעילה; ה': "ירד". פסוק יב: האם אנשי קעילה יסגירו אותו; ה': "יסגירו".
2. דוד ו-600 אנשיו יצאו מקעילה והלכו "בַּאֲשֶׁר יִתְהַלָּכוּ". הוא לא נלחם בהם כי הם אנשים מעמו שהוא בא להציל, ואולי הבין שהם מפחדים משאול (אחרי מה שקרה בנוב).
3. יונתן אמר לו: אל תפחד, שאול לא ימצא אותך; אתה תמלוך על ישראל ואני אהיה שני לך; גם שאול יודע זאת. החיזוק "באלהים" הוא בהבטחה של ה' שדוד ימלוך.
4. שאול חושב שה' מסר את דוד בידו, כי דוד נסגר בעיר. הכתוב קובע שה' לא נתן את דוד בידו. הכתוב צודק: שאול מחפש כל הימים ולא מוצא, וה' שומר על דוד.
5. רש"י: לבו של שאול היה חלוק לשתי דעות, אם לחזור ולהילחם בפלשתים או להמשיך לרדוף את דוד. מצודת דוד: ליד הסלע הזה נפרדו שאול ואנשיו מדוד ואנשיו.
6. תשובה טובה: הטוב ביותר הוא יונתן, שבא בסתר, חיזק את דוד והכיר בכך שימלוך ("וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל"). הגרועים: הזיפים שהלשינו מרצונם ("וְלָנוּ הַסְגִּירוֹ, בְּיַד הַמֶּלֶךְ"), או אנשי קעילה שהיו מוכנים להסגיר את מי שהציל אותם. לקבל עמדה מנומקת אחרת. (ניקוד מוצע: בחירה ונימוק לטוב 2, לגרוע 2, פסוק 1.)

פרשנות מסומנת כפרשנות (מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: שמואל א נלמד בכיתה ז' (יח-כה: יחידת בקיאות לבחירה; כו-כז להעשרה). חמ"ד: לפי מתווה תשפ"ז ספר שמואל א נלמד בכיתה ח', והיחידה מתאימה גם לה; לימוד עם רש"י, רד"ק ומצודת דוד. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.